

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Vår dato: 03.02.2014
Deres dato:
Vår ref.: 2013/215
Deres ref.:

Klage på vedtak om utplanting av sitkagran - Nærøy - gnr.bnr 14/1 - oversendelse for endelig behandling

Klage fra Naturvernforbundet/SABIMA bringer ikke inn vesentlig nye opplysninger eller faktorer som ikke er vurdert før.

Fylkesmannens vedtak av 27.09.2013 opprettholdes, og saken oversendes Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Det vises til Fylkesmannens vedtak av 27.09.2013 med tillatelse til- og avslag på søknad om utsetting av sitkagran, *picea sitchensis*, på eiendommen 14/1 i Nærøy kommune, Nord-Trøndelag. Vedtaket er påklaget av Naturvernforbundet og SABIMA i et fellesbrev av 7.11.2013. Klagen ble oversendt grunneieren til eventuell uttalelse i brev av 13.11.2013, med uttalefrist 26.11.2013. Grunneieren søkte via ALLSKOG den 29.11.2013 om utsatt frist til 31.desember. Utsettelse ble innvilget og uttalelse via ALLSKOG er mottatt datert 20.12.2013. Herved oversendes saken for endelig avgjørelse.

Bakgrunn

Fylkesmannen har i vedtak av 27.09.2013 med hjemmel i «Forskrift om utsetting av utenlandske treslag for skogproduksjon», gitt tillatelse til utsetting av sitkagran på 14 bestand på Nærøya i Nærøy kommune, og samtidig avslått søknaden for 3 bestand. Alle omsøkte areal er replanting av tidligere sitkabestand, og utgjør henholdsvis ca 120 da og ca 20 da, målt via nettstedet www.gint.no. Fylkesmannen gjennomførte befaringer i området 07.05.2013 og 15.05.2013.

Tillatelsen er begrunnet med at norddelen av Nærøya fra før er sterkt preget av ulike fremmede treslag (bergfuru, buskfuru, sitkagran og andre fremmede grantrearter, platanlønn, svenskasal), og at utsettingen ikke har ytterligere vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold på Nærøya. Tillatelsen er med vilkår. Avslaget på 3 bestand er begrunnet med uheldige følger for naturmangfoldet, knyttet til viktig kulturlandskap, med Nærøya gamle kirke i sentrum, jf veilederen til forskriften om utsetting av utenlandske treslag.

Det vises til Fylkesmannens samlede beskrivelse og vurdering i vedtak av 27.09.2013.

Formelt om klagen

Klagerne Naturvernforbundet og SABIMA har klagerett. Klagerne varslet klage den 22.10.2013, etter å ha blitt kjent med saken den 30.9.2013, og klage med begrunnelse er

deretter avsendt den 7.11.2013. Det ser dermed ut som varslingsfristen for klage er oversittet med en dag (klagefrist 3 uker fra mottakelse av vedtak). Fylkesmannen har gitt oppreisning av fristen med henvisning til forvaltningslovens § 31, på grunn av at oversittelsen er svært liten og at det av særlige grunner er rimelig at klagen blir prøvd. Særlige grunner er her at det for første gang er fattet vedtak om sitkagran etter «Forskrift om utplanting av utenlandske treslag» i Nord-Trøndelag, en tematikk som har betydelige interesser. At endelig klage er avsendt den 07.11. 2013 begrunner klagerne med tid på å samle dokumentasjon. Fylkesmannen har tatt klagen opp til behandling.

Begrunnelse fra klager

Hovedtema i klagen er vurdering av spredningsfare med påvirkning av aktuelle naturtyper, av sitkagran, naturfaglig dokumentasjon av de aktuelle areal, spredningsfare fra hogde felt kontra stående fra skog, framtidig sikkerhet men hensyn til etterlevelse av vilkår. Vi viser ellers til klagerens egen begrunnelse i brev av 07.11.2013.

Kommentar fra grunneier

Grunneieren anfører via ALLSKOG generelt kritiske refleksjoner angående de areal som ble avslått, men velger ikke å gå videre med dette, og anfører forøvrig at Fylkesmannen har gjort en grundig og i det vesentlige korrekt vurdering av saken. Ellers er det anføres i forhold til forskriftens veileder med hensyn til veilederens hjemmelsgrunnlag for anførsel til arter med svært høy risiko, jfr. s. 11 i veilederen. Det vises til grunneierens egen merknad av 20.12.2013.

Fylkesmannens anførsler

Fylkesmannen drøfter de momenter klagen gjelder, dvs. for de areal det er gitt tillatelse, og ikke de avslag som ikke er påklaget.

Dokumentasjon av arealet

Nærøya er dokumentert gjennom Rapporten «Botaniske undersøkelser og forslag til skjøtsel av kulturmark på Nærøya», Rapport Botanisk serie 2000-5, Vitenskapsmuseet. Dette er således en grunnleggende botanisk rapport, med beskrivelse av naturtyper, arter, tilstand, inklusive vegetasjonskart for de viktigste arealene, og som det er gjort kulturlandskapsvurderinger på grunnlag av.

Den stedlige dokumentasjon er dermed god. Når Fylkesmannen i notat fra befaring f.eks har notert observasjon av f.eks lungenever og «gubbeskjeggjav», så er det generelt i samsvar med beskrivelsene i rapporten.

Utfyllende kommentar til ulike deler av Nærøya sett i forhold til rapporten.

Vi gir her noe utfyllende kommentar i forhold til beskrivelsen i vedtaket.

I rapporten beskrives sørdelen av Nærøya som et svært viktig naturtypeområde, med kystlynghei, myr, strender, baserike kulturbetingede enger på skjellsand, rike kantkratt med einer og flere skogtyper. Bl.a. skrives i rapporten at «når en fokuserer på de botaniske verdiene er det først og fremst sør- og sørøstsiden av Nærøya som er interessant», og at «dette kulturlandskapet knapt har noe sidestykke i regionen og er særdeles bevaringsverdig». Det er også innslag av fremmede treslag her, bl.a. sitka, udefinerte grantrearter og bergfuru/ buskfuru. Buskfuru/bergfuru er under befaring observert meget aggressiv på bl.a kystlynghei.

Norddelen beskrives på en annen måte. Generelt sies det om Nærøya: «Kystlyngheilandskapet er imidlertid i stor grad tapt gjennom omfattende bartreplanting og gjengroing. Denne naturtypen er bedre representert og kan med større hell skjøttes andre steder i Ytre Namdal». Videre sies «Få botaniske verdier er knyttet til kulturlandskapet rundt kirka og gården eller andre deler av innmarka» - (altså den nordlige delen). Videre beskrives generelt «I dag er kulturlandskapet i stor grad ødelagt gjennom omfattende bartreplantinger og ved at tradisjonell bruk av kulturlandskapet i stor grad er opphørt».

Klager har anførsler på Fylkesmannens bruk av begrepet «naturmangfold». Rapporten er basert på botanikk og vegetasjon. Dette er en del av naturmangfoldet i seg selv og et vesentlig grunnlag for andre artstyper. At Fylkesmannen da bruker begrepet «naturmangfoldet» er således relevant. Dog kunne presisjonsnivået vært mer tydelig, jf. overnevnte beskrivelse. Klager anfører til Artskart. Fylkesmannen har ikke referert til Artskart i opprinnelig vedtak, noe som burde vært gjort. Sjekk av Artskart gir ikke vesentlig ny informasjon.

Ivaretagelse av naturmangfoldet og kulturlandskap på Nærøya.

Rapporten fra Vitenskapsmuseet har to hovedprioriteringer angående skjøtsel: Området rundt middelalderkirka og naturtypeområde på sørdelen av øya. Skjøtsel av naturtypeområdet i sør er meget utfordrende, og krever både omfattende fjerning av fremmede grantrebestand (sitka og andre arter), bergfuru/buskfuru, samt oppfølging av gjenvekst etter fjerning. Dette er så omfattende at det er ikke sikkert det er ressurser til det, og uansett må det til et samarbeid med grunneieren på Nærøya. Området rundt middelalderkirka må i første omgang ivaretas ved å fjerne nærliggende granskog, som nå er hogd – og omsøkt plantet igjen. Og som nevnt tidligere, anfører rapporten at kystlynghei bør skjøttes andre steder i Ytre Namdal enn på Nærøya.

Spredningsfaren

Sitkagran kan spre seg ved kortdistansespredning og langdistansespredning. Arten er svært spredningsdyktig. Kortdistansespredning er den jevne spredning som foregår i frøår, og til areal relativt nært mortreet. Sitka sprer seg best til avdekket mark (vegsider, grøftekanter), sprer seg for øvrig lett til kystlynghei, og all aktuell fastmark. Arten er svært spredningsdyktig, og er oppført i kategori «Svært høy risiko» i Artsdatabankens Svarteliste.

Langdistansespredning opptrer sporadisk ved spesielle værforhold, når spredningsklare frø løftes klar av vegetasjonen og føres lengre avgårde. Dette skjer sjeldnere, kanskje med flere 10-års mellomrom, men kan også skje når som helst. I DN-utredning 8-2012, utarbeidet ved Institutt for biologi, NTNU, anføres at det likevel er langdistansespredning som er det vesentlige invasjonspotensialet for nye arter. Hogde felt av sitka vil trolig ha mindre spredningsfare enn replantet stående skog, idet den gjenliggende frøbasen har begrenset overlevingssevne over vinteren, og «naturlig» gjenvekst av sitka da må baseres på ganske rask spiring av frø.

Spredning til A-området i sør.

Norddelen og sørdelen av øya er adskilt av en markert bergformasjon, dog med en smal og sammenhengende skogpassasje i øst. Hovedvindretning er vestlige vinder, men kraftig vind fra øst forekommer også. Sitka kan spre seg fra nord til sør, men akutt spredningsfare er redusert grunnet terrengformasjonen, avstand og hovedvindretning. Den spredningsfaren sitkabestand nord på øya medfører for A-området i sør, er marginal i forhold til- og underordnet den «interne problematikk» med fremmedarter som eksisterer i A-området i dag,

og det framtidige fortløpende behov for å skjømte A-området, hvis fremmedbestandene i området fjernes. Fremmedarter i og nært A-området bør fjernes og ikke replantes.

Langdistansespredning.

Det er potensial for langdistansespredning over til fastlandet i Nærøy og til Vikna. Her er det areal bl.a. med kystlynghei. Det er mange eksisterende areal med sitkagran, både på fastlandet og i Vikna, sitkagran som delvis står i frøsetting i dag. Disse bestandene er hver for seg stort sett små, og ble plantet med statstilskudd i skogreisningsepoken på 1960- og 70 tallet. Det er potensial for at de eksisterende og mange sitkaplantinger i Ytre Namdal på sikt kan påvirke/ endre kystnaturen betydelig.

Skal faren for ukontrollert kort- og langdistansespredning reduseres/elimineres, bør tiltak iverksettes. For å handtere dette, bør en bygge kunnskap og etablere en helhetsstrategi. Etter Fylkesmannens mening bør en altså ha en strategi ut over de saker og søknader som kommer fram «av seg selv».

Ut fra treslagets iboende egenskaper og føringsdokumentene så ligger det en høg terskel for tillatelse til sitka. Fylkesmannen har i sin helhetsvurdering ikke lagt avgjørende vekt på faren for langdistansespredning for denne søknaden, på bakgrunn av den beskrevne situasjonen, selv om et potensial er der.

Med hensyn til kunnskapsoppbygging, så har nå Fylkesmannen og Vikna kommune lansert et arbeid for å kartlegge både sitka og kystlynghei i Vikna nærmere, med noe foreløpig finansiering på plass og med forslag til en prosjektgruppe. Dette vil kunne utvikle kunnskap for å vurdere videre strategi mht. sitka.

Framtidig kontroll med vilkår

Det er satt vilkår knyttet til avgjørelsen.

Vilkår vil ha sine begrensninger, f.eks ved spredning over til andre eiendommer. I hvilken grad offentlige myndigheter i et generasjonsperspektiv vil ha ressurser og prioritet til å kontrollere vilkår kan ikke forutses. Dette er også beskrevet i Fylkesmannens vedtak, s. 9 i det opprinnelige vedtaksbrevet.

Mangelfull søknad

Klageren påpeker mangelfull utfylt søknad i forhold til søknadsskjema og krav.

Det er riktig at søknad i forhold til alle formalkrav ikke var fullstendig. Fylkesmannen fikk etter henvendelse oversendt bestandskart i bedre kvalitet enn det som fulgte med søknaden, og det er dette bestandskart som er lagt til grunn for vedtaket. Søknaden oppfyller fortsatt ikke alle formalkrav, og er mangelfull hva angår tiltak for å hindre spredning. Det er likevel Fylkesmannen (førstelinje) som ut fra egen vurdering setter vilkår.

Fylkesmannen har tilstrekkelig med opplysninger til å fatte vedtak i saken.

Vurdering av hjemler/veileder

Både klager og grunneier har anførsler i forhold til hjemler. Fylkesmannen kommenterer ikke det ut over de betraktninger som ble gjort i vedtaksbrevet av 27.09.2013.

Fylkesmannens samlede vurdering

Fylkesmannen har i denne oversendelsen utdypet vurderingen av kystlynghei og naturtyper på Nærøya, samt spredningsfare. For øvrig vises til beskrivelser, vurderinger og begrunnelse i forbindelse med vedtaket av 27.09.2013.

Klage fra Naturvernforbundet/SABIMA bringer ikke inn vesentlig nye opplysninger eller faktorer som Fylkesmannen ikke har vurdert før.

Fylkesmannens vedtak av 27.09.2013 opprettholdes, og saken oversendes Miljødirektoratet for endelig vurdering.

Det presiseres dog at tillatelsen er en engangsutplanting av sitka. Til orientering starter neste «sesong» for utplanting til våren.

Med hilsen

Bjørnar Wiseth
Miljøverndirektør
(e.f.)

Eldar Ryan
senioringeniør

Vedlegg

Klage fra Naturvernforbundet/SABIMA

Uttalelse til klage Utsetting av utenlandske treslag - skogproduksjon Nærøya 14/1 i Nærøy Jan Svenskerud

Fylkesmannen vedtak av 26.09.2013, med vedlegg (også oversendt tidligere)

Uttalelse Melding om klage på vedtak om tillatelse og avslag på planting av sitkagran

Kart vedtakA

Kart vedtakB

Kopi uten vedlegg:

Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag, postboks 132, 7702 Steinkjer

SABIMA , postboks 6784 St.Olavs plass, 0130 OSLO

Jan Svenskerud, Nærøya, 7900 Rørvik

ALLSKOG, Ingvald Ystgaards gt 13 A, 7047 Trondheim

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift.